

Verksamheten i Europeiska unionen under 2014

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 12 mars 2015 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2014/15:65 Verksamheten i Europeiska unionen under 2014 och följdmotionen som väckts med anledning av den i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde och över motion 2014/15:3044 av Julia Kronlid och Björn Söder (båda SD) yrkandena 3–5, 27–29 och 32.

Utskottet anser inte att något initiativ är nödvändigt med anledning av de motionsyrkanden som väckts inom utskottets beredningsområde. Yrkandena bör därför avstyrkas.

Utskottets överväganden

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2014, i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Finansutskottets beredningsområde berörs främst av följande avsnitt i skrivelsen:

- Europa 2020-strategin och den europeiska terminen (s. 28–30)
- Ekonomi och finans (s. 98–108)
- Finansmarknaden (s. 109–117)
- Skatt på finansiella transaktioner (s. 118)
- EU:s budget (s. 123–126)
- Skydd av EU:s finansiella intressen (s. 126–128)
- Statistik (s. 128–129)
- Offentlig upphandling (s. 185).

Inledning

Under 2014 hölls det val till Europaparlamentet, en ny kommission tillsattes, Europeiska rådet fick en ny permanent ordförande och en ny hög representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik utnämndes. Detta präglade samarbetet under året.

Regeringen skriver inledningsvis att den ekonomiska krisen och beslut om hur den ska hanteras har inneburit svåra prövningar för flera medlemsstater. Den demokratiska legitimiteten för EU:s handlande har ibland ifrågasatts, vilket har bidragit till ett minskat förtroende. Europeiska rådets arbete har i hög utsträckning varit inriktat på akut finansiell eller ekonomisk krishantering snarare än diskussioner om unionens allmänna politiska riktlinjer och prioriteringar.

Under 2014 kunde man märka en viss stabilisering av det ekonomiska läget i Europa, men det kvarstår betydande ekonomiska och finansiella svårigheter med bl.a. hög arbetslöshet. Med anledning av den svaga återhämtningen hamnade diskussionen om åtgärder för att öka tillväxt och sysselsättning i EU i fokus under hösten, och då särskilt behovet av ökade investeringar.

Regeringen anser att långsiktigt hållbara offentliga finanser är en förutsättning för tillväxt, men att det samtidigt är angeläget att öka privata och offentliga investeringar. I slutet av november presenterade den nya kommissionen tankar om en investeringsplan för att öka investeringarna i EU, för att på så sätt skapa sysselsättning, skynda på den ekonomiska återhämtningen och

stärka konkurrenskraften. Planen välkomnades på stats- och regeringschefernas möte i december 2014, och dess genomförande kommer förmodligen att dominera EU-arbetet i inledningen av 2015.

Europa 2020-strategin och den europeiska terminen

Skrivelsen

Europa 2020 är EU:s gemensamma strategi för smart och hållbar tillväxt för alla. Genom Europa 2020-strategin och den europeiska terminen lyftes även under 2014 behovet av strukturreformer på medlemsstatsnivå fram.

Under året har regeringen förespråkat ett ambitiöst genomförande av Europa 2020-strategin, bl.a. inom ramen för den europeiska terminen. Vidare har regeringen välkomnat den översyn av Europa 2020 som pågått under året. En viktig utgångspunkt för regeringen i översynen har varit att EU även i fortsättningen behöver en gemensam och ambitiös strategi för att stärka EU:s konkurrenskraft, uppnå långsiktigt hållbar tillväxt och ökad sysselsättning i hela EU.

Kommissionen presenterade i mars 2014 ett meddelande om Europa 2020 med en lägesbeskrivning av strategin och hur genomförandet av den ligger till i förhållande till dess övergripande syfte och målsättningar.

Inom ramen för den fjärde europeiska terminen antog rådet fyra landspecifika rekommendationer för Sverige om genomförandet av Europa 2020-strategin och stabilitets- och tillväxtpakten. Regeringen välkomnade de landspecifika rekommendationerna och vill att de fortsätter vara icke bindande.

I den årliga tillväxtrapporten redovisar kommissionen sina prioriteringar inom den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken för 2015. Där föreslås ett integrerat förhållningssätt baserat på tre huvudlinjer: stimulans till investeringar, en förnyad vilja till strukturreformer och en ansvarsfull finanspolitik. Regeringen beklagar att kommissionen inte lyft fram kvinnors förvärvsfrekvens som en viktig tillväxtfaktor. Diskussioner om balansen mellan offensiva satsningar på investeringar och en ansvarsfull finanspolitik kommer att fortsätta framöver, tror regeringen.

Motionen

I motion 2014/15:3044 yrkande 3 föreslår Julia Kronlid och Björn Söder (båda SD) att regeringen ska verka för att icke-euroländer ska undantas från Europa 2020-målen. Motionärerna framhåller att det, även om Europa 2020-målen i sig är sympatiska, finns anledning att ifrågasätta om EU ska fungera genom gemensamma mål som omvandlas till en harmoniserad strategi som i sin tur omvandlas till EU:s gemensamma rekommendationer om reformer i medlemsstaterna.

För 2015 föreslår kommissionen att ett helhetsgrepp om EU:s ekonomi tas med hjälp av tre huvudlinjer. Motionärerna ifrågasätter nyttan med detta och

menar att de problem som finns i respektive medlemsstat behöver lösas på nationell nivå för att ge bäst effekt.

I motion 2014/15:3044 yrkande 4 föreslår Julia Kronlid och Björn Söder (båda SD) att regeringen ska verka för att Sverige inte ska delta i den europeiska planeringsterminen. Regeringen bör snarast verka för att den europeiska planeringsterminen endast ska omfatta de länder som omfattas av stödprogram eller ingår i eurogruppen, anser de. Från att ha varit ett i huvudsak makroekonomiskt verktyg inkluderar terminen numera även rättspolitiska och sociala frågor som förvisso anknyter till finanspolitiska utgifter, men som knappast förväntades ingå i kommissionens granskning från början.

I motion 2014/15:3044 yrkande 5 föreslår Julia Kronlid och Björn Söder (båda SD) att regeringen för riksdagen ska presentera ett förslag till ett nationellt reformprogram genom en särskild skrivelse. De nationella reformprogrammen är av stor betydelse för att EU ska kunna utöva inflytande över en medlemsstats finanspolitik. När kommissionen gör analyser av medlemsstaternas ekonomi inom ramen för den europeiska planeringsterminen beaktas inte bara programmets relevans för hållbarheten i finanspolitiken utan också i vilken mån EU:s regler och riktlinjer har iakttagits.

Motionärerna framhåller att det är av avgörande vikt att regeringens förslag till nationella reformprogram tillställs riksdagen i en särskild skrivelse, så att de medborgare och partier som är EU-skeptiska ska kunna ta del av och bilda opinion om hur EU påverkar medlemsstaterna och vilka krav EU bör kunna ställa på en medlemsstat.

Den europeiska planeringsterminen i riksdagen

I enlighet med den europeiska planeringsterminen ska medlemsstaterna i april varje år skicka in nationella reformprogram till kommissionen där man redogör för genomförandet av Europa 2020-strategin i den nationella politiken. Sveriges nationella reformprogram skickades in i april 2014. I programmet redogörs för regeringens förslag till åtgärder i budgetpropositionen för 2014 och 2014 års ekonomiska vårproposition.

Den 15 april 2014 informerade statssekreterarna Susanne Ackum och Oscar Wåglund Söderström finansutskottet om konvergensprogrammet och det nationella reformprogrammet.

Den 3 juni 2014 informerade Christian Danielsson, generaldirektör i Europeiska kommissionen, utskottet om de landspecifika rekommendationerna till Sverige inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Dagen innan inkom kommissionens rekommendation till rådets rekommendation om Sveriges nationella reformprogram för 2014, med avgivande av rådets yttrande om Sveriges konvergensprogram för 2014.

Ekonomi och finans

Skrivelsen

Det ekonomiska samarbetet inom EU sker genom samordning av den ekonomiska politiken och gemensamma finansieringsinstrument. Det syftar bl.a. till att understödja ekonomisk tillväxt, hög sysselsättning och hög konkurrenskraft.

Regeringen skriver att den ekonomiska och finansiella krisen under året nådde ett mindre akut skede men att tillväxten samtidigt var svag och att många länder ännu har stora utmaningar med att stärka de offentliga finanserna och höja tillväxten. Under det gångna året har bl.a. rekapitalisering av finansiella institutioner inom ramen för den europeiska stabilitetsmekanismen diskuterats.

Finansiellt stabilitetsstöd

Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) är euroländernas permanenta stabilitetsmekanism. Den tillfälliga stabilitetsmekanismen Europeiska finansiella stabiliseringsfaciliteten (EFSF) stängdes för nya ekonomiska anpassningsprogram i juni 2013, i enlighet med tidigare beslut. Europeiska finansiella stabiliseringsmekanismen (EFSM), som samtliga EU-länder står bakom, används för programmen till Irland och Portugal, men används i och med etablerandet av ESM inte för nya program.

Euroländerna nådde i december 2014 en överenskommelse om inrättandet av ett stödinstrument för direktrekapitalisering av finansiella institutioner inom ramen för ESM.

Reformering av den ekonomiska och monetära unionen

Inför Europeiska rådets möte i december 2012 fördes en diskussion om vissa långtgående förslag inriktade på en centralisering av beslutsfattandet om den ekonomiska politiken. Förslagen baserades på en rapport från Europeiska rådets ordförande och ett meddelande från kommissionen, En plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union. Europeiska rådet beslutade emellertid att lägga de mest långtgående förslagen åt sidan.

På eurotoppmötet i oktober kom man överens om fortsatt arbete med att utveckla mekanismer för starkare ekonomisk samordning i eurozonen. Arbetet leds av ordföranden för Eurogruppen, kommissionen, Europeiska rådet respektive Europeiska centralbanken (ECB). En rapport om en ytterligare fördjupning av EMU väntas i juni 2015.

Motionen

I motion 2014/15:3044 yrkande 27 föreslår Julia Kronlid och Björn Söder (båda SD) att regeringen ska verka för att Sverige får ett formellt undantag från att införa euron som valuta i likhet med Storbritannien och Danmark.

Motionärerna är skeptiska till fördragsändringen som ligger till grund för att ESM ska ersätta EFSM och EFSF och därefter fungera som permanent stabilitetsmekanism för euroländerna. Fördragsändringen berör huvudsakligen EMU-området, men relevansen för Sveriges del bör likväl framhållas.

Sverige har i enlighet med nuvarande förordning och i enlighet med Sveriges medlemskap i EU en formell och legal skyldighet att gå med i det tredje steget i EMU och införa euron som valuta. Till skillnad från exempelvis Storbritannien och Danmark har vi inget formellt undantag från detta. I motionen framhålls att det rimliga för svensk del i nuläget är att Sverige förhandlar fram ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

Tidigare behandling

Den 22 maj 2012 justerade utskottet betänkande 2011/12:FiU40 Godkännande av Europeiska rådets beslut om ändring av artikel 136 i EUF-fördraget – stabilitetsmekanism för euroländer (prop. 2011/12:66). Utskottet noterade i betänkandet att ESM ska ersätta EFSM och EFSF, för att kunna ge externt finansiellt stöd till euroområdet medlemsstater. EFSM kommer att bli en temporär krislösningsåtgärd och fasas ut efter hand som dess åtaganden löses och ESM kommer att kunna erbjuda ett tillräckligt krisstöd. Det fanns därför, enligt utskottets mening, inte skäl att genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att agera för att avskaffa EFSM.

Riksdagen godkände för Sveriges del fördragsändringen den 30 maj 2012 (rskr. 2011/12:236). Konstitutionsutskottet och utrikesutskottet yttrade sig i ärendet.

Finansutskottet har tidigare behandlat förslag om ett svenskt formellt undantag från valutaunionen, bl.a. i ovannämnda betänkande 2011/12:FiU40, och i betänkande 2012/13:FiU28 Fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom Ekonomiska och monetära unionen. Utskottet stod i det senare betänkandet fast vid sin tidigare bedömning att Sverige inte behöver ett formellt undantag från valutaunionen.

Sveriges hållning till valutaunionen grundas på riksdagens beslut enligt betänkande 1997/98:FiU9 Sverige och den ekonomiska och monetära unionen (prop. 1997/98:25). Beslutet innebär att Sverige inte deltar i valutaunionen från början och att frågan om ett senare deltagande ska underställas svenska folket för prövning med slutligt beslut av riksdagen.

Den 12 mars 2013 justerade utskottet granskningsutlåtande 2012/13:FiU29 Granskning av EU-kommissionens meddelande om en plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union. Utskottet konstaterade då att kommissionens plan innebär en betydande centralisering av den ekonomiska politiken i EU. Det är en mycket oroande utveckling, menade utskottet, och underströk betydelsen av en bred debatt och om de nationella parlamentens centrala roll i den fortsatta behandlingen.

Den 4 december 2014 informerade statssekreterare Karolina Ekholm utskottet om det ekonomiska läget i EU och kommissionens investeringsplan.

Finansmarknaden

Skrivelsen

Arbetet inom finansmarknadsområdet syftar till att säkerställa ett stabilt finansiellt system och en väl fungerande finansmarknad. Den höga regleringstakt som präglat området de senaste åren var enligt regeringen fortsatt hög under 2014. Kommissionen har presenterat flera nya regleringsförslag, däribland en förordning om strukturella reformer i den europeiska banksektorn. Tidigare lagda förslag har varit föremål för förhandling, och rådet har i flera av dessa enats om en allmän inriktning. Detta har följts av trilofförhandlingar mellan rådet, kommissionen och Europaparlamentet.

Den 16 april beslutade Europaparlamentet och rådet att anta Omnibus II-direktivet. Direktivet innehåller ändringar i Solvens II-direktivet och prospekt-direktivet. En överläggning med finansutskottet om Omnibus II-direktivet hölls i november 2013.

I Omnibus II-direktivet preciseras befogenheterna för de europeiska tillsynsmyndigheterna, Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (Eiopa) och Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma), som ursprungligen fastställdes i särskilda EU-förordningar om inrättande av dessa myndigheter. Det är i huvudsak fråga om regler som säkerställer ett väl fungerande samarbete mellan de behöriga myndigheterna och de europeiska tillsynsmyndigheterna.

Kommissionen presenterade i mars 2014 ett omarbetat direktiv om tjänstepensionsinstitut. Överläggningar med finansutskottet ägde rum i juni och december 2014.

Ett förslag till försäkringsförmedlingsdirektiv lades fram i juli 2012. Under förhandlingarna har Sverige, enligt regeringen, arbetat för att säkerställa direktivets minimiharmoniseringsnivå för att möjliggöra strängare krav än direktivet om det är befogat av konsumentskyddsskäl. Finansutskottet informerades i juni, och överläggningar ägde rum i oktober 2014.

I september 2013 presenterade kommissionen ett förordningsförslag om penningmarknadsfonder. Förhandlingar i rådsarbetsgrupp pågår för närvarande. Finansutskottet informerades i oktober 2013, och en överläggning ägde rum i juni 2014.

Ett förslag till förordning om europeiska långsiktiga investeringsfonder presenterades i juni 2013. En överenskommelse mellan Europaparlamentet, kommissionen och rådet nåddes i december där Sveriges huvudsakliga ståndpunkter tillgodosetts. Ett beslut i rådet förväntas inom kort. Information lämnades till finansutskottet i oktober 2013 och december 2014. Överläggningar ägde rum med utskottet i november 2013 och i juni 2014.

Motionen

I motion 2014/15:3044 yrkande 28 föreslår Julia Kronlid och Björn Söder (båda SD) att kreditvärderingsinstitut fortsatt ska ligga under Finansinspektionens tillsyn. I dag är Finansinspektionen (FI) övergripande behörig myndighet för tillsynen över de finansiella marknaderna i Sverige. Regeringen avser att bryta denna praxis och förflytta delar av den kompetens och de befogenheter som i dag ligger under FI till motsvarande myndighet på federal EU-nivå, och i stället låta Esma ta över verksamheten. Den befogenhet som berörs avser tillsynen över kreditvärderingsinstitut.

Proposition 2011/12:40 Ändrad tillsyn över kreditvärderingsinstitut föreslår vidsträckta befogenheter för den federala myndigheten Esma. Enligt propositionen medför ändringsförordning (EU) nr 513/2011 att ”de nationella behöriga myndigheternas befogenheter och uppgifter som rör tillsyn över kreditvärderingsinstitut [upphör]”. Motionärernas uppfattning är att vissa standardiseringar av regelverk som syftar till att underlätta handeln på den inre marknaden i vissa fall mycket väl kan vara av godo. I detta specifika fall rör det sig dock inte om en standardisering av regelverk och förordningar, utan om en regelrätt maktförskjutning från en svensk myndighet under regeringens kontroll till motsvarande myndighet på EU-nivå, bortom regeringens kontroll. Motionärerna vänder sig mot den typen av maktförskjutning huvudsakligen av principiella skäl, då de ser ett egenvärde i att makten och kontrollen över det offentliga Sverige ligger under regeringen och riksdagen, och ytterst under det svenska folket. De menar därför att Finansinspektionen inte ska fråntas några befogenheter på det berörda området.

Tidigare behandling

Den 20 december 2011 justerade finansutskottet betänkande 2011/12:FiU13 Ändrad tillsyn över kreditvärderingsinstitut, som behandlar proposition 2011/12:40. Riksdagen biföll utskottets förslag om att anpassa den svenska lagstiftningen till ändringsförordning (EU) nr 513/2011. Utskottet konstaterade då att ändringsförordningen förutsätter att vissa nationella regler införs, vilket gjordes genom regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:1010) om kreditvärderingsinstitut.

De föreslagna regeländringarna syftade till att garantera en effektiv tillsyn över kreditvärderingsinstitut, rationalisera tillsynsstrukturen för kreditvärderingsbranschen och garantera rättslig säkerhet för kreditvärderingsinstitut och marknadsdeltagare. Det skulle enligt utskottet inte vara möjligt att låta den aktuella lagen vara oförändrad.

Skatt på finansiella transaktioner

Skrivelsen

Skattesystemet är ett viktigt nationellt instrument för att främja en god ekonomisk utveckling, en varaktig hög sysselsättning och en uthållig finansiering av offentliga utgifter. Samarbetet inom EU på skatteområdet syftar bl.a. till att säkerställa den inre marknadens upprättande och funktion och att undvika snedvridning av konkurrensen. Under 2014 fördes diskussioner om bl.a. en skatt på finansiella transaktioner.

I januari 2013 bemyndigade Ekofinrådet elva medlemsstater att inleda ett fördjupat samarbete om en skatt på finansiella transaktioner (FTT), eftersom det inte fanns enhälligt stöd för den FTT som i september 2011 föreslagits av kommissionen (inom EU-27). Under 2014 pågick fortsatta förhandlingar om direktivförslaget i rådsarbetsgruppen för skattefrågor. Sverige deltog aktivt men har inte rösträtt. På Ekofinrådet i maj 2014 gjorde de deltagande medlemsstaterna (utom Slovakien) ett formellt uttalande om inriktningen på det fortsatta arbetet, som är att införa en FTT steg för steg och att i det första steget inkludera aktier och vissa derivat. De deltagande medlemsstaterna har dock ännu inte nått någon överenskommelse om skatten.

Vid Ekofinrådet i november presenterade ordförandeskapet en lägesrapport om arbetet med förslaget. En lägesrapport presenterades även på Ekofinrådet i december. Regeringen förutsätter att icke deltagande medlemsstaters intressen beaktas i behandlingen av skatteförslaget. Regeringen informerade skatteutskottet i oktober.

Motionen

I motion 2014/15:3044 yrkande 29 föreslår Julia Kronlid och Björn Söder (båda SD) att regeringen ska motverka att FTT införs. Frågan om en internationell finanstransaktionsskatt (FTT) är relevant ur minst två aspekter. Dels är skattepolitiken en nationell angelägenhet, dels skulle en sådan skatt resultera i kapitalflykt till andra finanscentrum utanför EU och i förlängningen minska hela EU:s BNP. En dylik skatt kan i princip endast införas globalt, eller inte alls. Motionärerna vänder sig därför mot den föreslagna skatten.

Tidigare behandling

Den 9 april 2013 subsidiaritetsprövade skatteutskottet EU-förslag om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finansiella transaktioner (KOM(2013) 71). Utskottet fann att förslaget strider mot subsidiaritetsprincipen och justerade prövningsutlåtande 2012/13:SkU33.

Under 2012 informerade finansminister Anders Borg utskottet vid två tillfällen om de då pågående förhandlingarna om en finansiell transaktionsskatt.

EU:s budget

Skrivelsen

EU:s budget omfattar den europeiska unionens samtliga förväntade inkomster och utgifter. Under 2014 förhandlades budgeten för 2015, vilket är andra året i den fleråriga budgetram som omfattar perioden 2014–2020.

Den svenska EU-avgiften bestäms utifrån betalningsanslagen på EU:s årsbudget. Sverige har under förhandlingarna i rådet, mot bakgrund av Sveriges allmänna budgetrestriktiva hållning, ansett att kommissionens förslag legat för högt och saknar tillräckliga marginaler för att kunna möta oförutsedda händelser under budgetåret.

I december 2014 antog rådet med kvalificerad majoritet en paketöverenskommelse innehållande ändringsbudgetarna för 2014, årsbudgeten för 2015 och ett antal deklARATIONER. Mot bakgrund av att förslaget till årsbudget 2015 innefattade betydande marginaler kunde Sverige stödja förslaget. Paketöverenskommelsen antogs av Europaparlamentet i december.

I budgetpropositionen för 2015 beräknades Sveriges avgift till EU att uppgå till ca 40 126 miljoner kronor. Enligt årsredovisningen för staten uppgick Sveriges återflöde från EU-budgeten under 2013 till sammanlagt ca 12 200 miljoner kronor.

En högnivågrupp om översyn av systemet för egna medel inrättades i februari 2015 under ledning av kommissionär Mario Monti. Regeringens utgångspunkt är att den översyn som nu genomförs måste ha bäring på perioden efter 2020.

Motionen

I motion 2014/15:3044 yrkande 32 vänder sig Julia Kronlid och Björn Söder (båda SD) mot den snedvridning som råder inom unionen där vissa länder står för de finansiella tillgångarna och andra i stort bara tar emot pengar utan motkrav. Sveriges EU-avgift uppgick 2014 till 41,5 miljarder kronor, och återflödet från EU:s budget uppgick till endast 12,2 miljarder kronor. Denna mellanskillnad på över 29 miljarder kronor är något som aldrig kommer de svenska skattebetalarna till del.

Tidigare behandling

Den 19 juni 2014 hölls en överläggning med statssekreterare Hans Lindberg om kommissionens förslag till EU:s årsbudget för 2015, inför rådets läsning av budgetförslaget.

Den 4 november 2014 höll utskottet en överläggning om EU:s årsbudget med statssekreterare Max Elger. Inför att rådets position om paketet skulle antas hölls samråd med EU-nämnden.

Den 6 november justerade utskottet betänkande 2014/15:FiU7 Godkännande av rådets beslut om systemet för EU-budgetens finansiering. Rådets beslut var ett led i den nya överenskommelsen om EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 som bl.a. innebär att EU:s budget minskar och att utgiftsstrukturen moderniseras. Det nya systemet för finansiering kommer att påverka Sveriges EU-avgift. På kort sikt kommer den att öka under 2014 och 2015, för att sedan minska relativt kraftigt under 2016.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet anser att regeringens skrivelse med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen är ett viktigt instrument för att riksdagen ska kunna följa utvecklingen inom EU och hur regeringen har agerat i det europeiska samarbetet.

Utskottet stöder den nya kommissionens arbete för en ekonomisk återhämtning i Europa. Den ekonomiska och finansiella krisen har tydligt visat på behovet av ökade regleringar på finansmarknadsområdet och bättre samordning av den ekonomiska politiken inom EU. De mekanismer som skapas får dock inte hindra fördelningen av kapital till investeringar och tillväxt. En balans måste hittas för att inte hämma återhämtning, sysselsättning och konkurrenskraft. Utskottet önskar samtidigt att ett större fokus lades på kvinnligt deltagande på arbetsmarknaden och att detta lyfts fram som en viktig faktor för tillväxt.

Vidare anser utskottet att det är viktigt att upprätthålla sunda offentliga finanser och att åtgärder finansieras genom sunda och transparenta finansieringskanaler.

Europa har både utbuds- och efterfrågeproblem som på olika sätt måste hanteras för att få fart på den europeiska tillväxten. När det gäller de konkreta förslagen inom utskottets område är de svenska ståndpunkterna väl kända, tydliga och väl förankrade i riksdagen.

Kommissionens investeringsplan (KOM(2014) 903) presenterades i slutet av november 2014, och utskottet kommer under våren 2015 att behandla planen i ett granskningsutlåtande. Det är utskottets uppfattning att investeringsplanen kan bli ett bra komplement till nationella åtgärder på området. Det är dock viktigt att de investeringar som kommer ur planen är långsiktigt hållbara och bidrar till att öka förutsättningarna för Europa att klara sina klimatutmaningar.

I genskap av medlem i EU har Sverige åtagit sig att nå Europa 2020-målen och att omvandla dem till nationella mål och tillväxtfrämjande strategier. Tillväxteffekten får man dock bara om alla länders enskilda insatser samordnas och inriktas mot samma mål, varför EU-kommissionen har infört en årligen återkommande cykel för samordning av ekonomi- och finanspolitiken – den europeiska planeringsterminen. Arbetet med termen är en del av reformen av EU:s regler om samordning av medlemsländernas ekonomiska politik som

har sin grund i stabilitets- och tillväxtpakten. Reglerna i stabilitets- och tillväxtpakten behöver dock stramas upp så att alla länder för en ansvarsfull finanspolitik över hela konjunkturcykeln, och fokusera mer på tillväxt. En positiv ekonomisk utveckling förutsätter att stabilitet och tillväxt går hand i hand. Utskottet välkomnar att kommissionen i sin lägesrapport om Europa 2020 identifierar tillvaratagandet av kvinnors arbetskraftspotential som nödvändigt för framsteg mot sysselsättningsmålet.

Utskottet har tidigare, bl.a. i utlåtande 2009/10:FiU40 om samordning av den ekonomiska politiken, framhållit vikten för hela Europa av att respekten för stabilitets- och tillväxtpakten återställs. Det långsiktiga ansvaret för de offentliga finanserna och den samhällsekonomiska stabiliteten i medlemsstaterna är av central betydelse för att bevara trovärdigheten för finanspolitiken. Utskottet håller fast vid denna uppfattning och anser att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2014/15:3044 yrkande 3 om att regeringen ska verka för att icke-euroländer ska undantas från Europa 2020-målen.

Det ligger i Sveriges intresse att även andra länder har finanspolitiska ramverk och regelverk som främjar ekonomisk stabilitet och tillväxt. Det är bra för Sverige att sådana ram- och regelverk både finns och i fortsättningen tillämpas effektivt. Med den europeiska planeringsterminen finns nu även en gemensam övervakningscykel för budget- och strukturpolitiken, och terminen bidrar till att öka kraven på EU-ländernas budgetdisciplin. Enligt utskottet ska rådet och kommissionen, när de tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken, fullt ut respektera de nationella parlamentens roll. Utskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 4 i motion 2014/15:3044 om att Sverige inte ska delta i den europeiska terminen.

Regeringen presenterar det nationella reformprogrammet i utskottet varje vår och ger ledamöter av alla partier möjlighet att framföra sina åsikter. Det nationella reformprogrammet blir på så sätt politiskt förankrat i riksdagen. Denna ordning tycker utskottet är bra. Utskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2014/15:3044 yrkande 5 om att regeringen ska presentera förslaget till ett nationellt reformprogram i en särskild skrivelse till riksdagen.

Enligt utskottet är det viktigt för Sverige att Ekonomiska och monetära unionen (EMU) fungerar väl. Den finansiella och ekonomiska krisen har tydligt visat att den svenska ekonomin är starkt beroende av utvecklingen i euroområdet. För Sveriges del är det också av stor betydelse att den inre marknaden (EU-28 plus EES-länderna) utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare.

Utskottet bevakar noga utvecklingen mot ett fördjupat och centraliserat samarbete på det ekonomisk-finansiella området. Det skulle vara olyckligt för EU om man hamnar i ett läge där euroländerna har en egen budget och ytterligare samordnar politikområden utanför dagens EU-28-samarbete. En sådan utveckling skulle också göra det svårare för de medlemsstater som nu står utanför eurosamarbetet att ansluta sig i framtiden.

Utskottet står fast vid sin tidigare bedömning att Sverige inte behöver ett formellt undantag från valutaunionen. Att Sverige har godkänt fördraget om stabilitet, samordning och styrning inom EMU (finanspakten) påverkar inte Sveriges rättsliga ställning i förhållande till euron. Fördraget påverkar inte heller förutsättningarna för Sverige att införa euron som valuta. Utskottet ser därför ingen anledning att nu omvärdera sin tidigare bedömning, och anser att utrikesutskottet bör avstyrka motion 2014/15:3044 yrkande 27 om att regeringen ska verka för att Sverige i likhet med Storbritannien och Danmark får ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

När det gäller yrkande 28 i motion 2014/15:3044 om att kreditvärderingsinstitut fortsatt ska ligga under Finansinspektionens tillsyn framhåller utskottet att riksdagen den 25 januari 2012 beslutade om utskottets betänkande 2011/12:FiU13 Ändrad tillsyn över kreditvärderingsinstitut. Utskottet konstaterade där att ändringsförordning (EU) nr 513/2011 förutsätter att vissa nationella regler införs, vilket gjordes genom regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:1010) om kreditvärderingsinstitut. Regeländringarna syftade till att garantera en effektiv tillsyn över kreditvärderingsinstituten, rationalisera tillsynsstrukturen för kreditvärderingsbranschen och garantera rättslig säkerhet för kreditvärderingsinstitut och marknadsdeltagare. Det skulle enligt utskottet inte vara möjligt att låta den aktuella lagen vara oförändrad. Utskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka yrkandet.

Utskottet har tidigare (bet. 2012/13:FiU29) i samband med granskningen av kommissionens meddelande om en plan för en djupgående och verklig ekonomisk och monetär union pekat på risken för en betydande centralisering av den ekonomiska politiken i EU. Utskottet anser att utgångspunkten vid en eventuell ytterligare förstärkning av den ekonomiska samordningen och fördjupningen bör vara att medlemsstaternas befogenheter vad gäller budget, skatter, arbetsmarknads- och socialpolitik inte försvagas.

Nästa steg i fördjupningen är att kommissionen tar fram förslag om delad suveränitet i den ekonomiska styrningen, en fråga som utskottet bevakar. Utskottet påminner om sina tidigare uttalanden om att en grundläggande utgångspunkt för EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området är att den nationella kompetensen värnas när det gäller finanspolitiska vägval, och att skatter primärt är en fråga som ska beslutas nationellt.

Utskottet har, liksom skatteutskottet i ett yttrande till finansutskottet, motsatt sig förslaget om att införa en skatt på finansiella transaktioner (FTT) som en del av EU-budgetens egna medel. Enligt utskottet ska egna medel till EU inte komma från skatter som EU-kommissionen lägger fast. Det finns andra lämpliga åtgärder än en finansiell transaktionsskatt för att hantera finanssektorns risktagande och ansvar i finansiella kriser. Utskottet anser därmed att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 29 i motion 2014/15:3044 om att motverka FTT.

Utskottet stöder regeringens arbete i förhandlingarna om EU:s budget. Sverige ska även i fortsättningen verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, innebärande en kostnadseffektiv användning av EU:s medel

och en strikt budgetdisciplin, i enlighet med proposition 1994/95:40 om budgeteffekter av Sveriges medlemskap i Europeiska unionen m.m.

Utskottet noterar att regeringen i förhandlingarna om det nya systemet för EU-budgetens finansiering har verkat för en reformering och modernisering av EU-budgetens utgiftssida, med en minskning av den totala utgiftsvolymen och omprioriteringar mellan utgiftsrubrikerna. Utskottet konstaterar även att överenskommelsen om EU:s fleråriga budgetram för perioden 2014–2020 resulterat i att EU:s budget minskar och att utgiftsstrukturen moderniseras. Utskottet anser därför att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 32 i motion 2014/15:3044 om EU:s budget.

Stockholm den 16 april 2015

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Ulf Kristersson (M), Jonas Jacobsson Gjørtler (M), Jörgen Hellman (S), Oscar Sjöstedt (SD), Jörgen Andersson (M), Ingela Nylund Watz (S), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Jan Ericson (M), Hans Unander (S), Dennis Dioukarev (SD), Erik Ullenhag (FP), Jakob Forssmed (KD), Marie Granlund (S), Börje Vestlund (S) och Håkan Svenneling (V).

Avvikande mening

Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (båda SD) anför:

Undantag från Europa 2020-målen

Även om vi anser att Europa 2020-målen i sig är sympatiska finns det anledning att ifrågasätta om det verkligen är så EU ska fungera – med gemensamma mål som omvandlas till en harmoniserad strategi som i sin tur omvandlas till EU:s gemensamma rekommendationer om reformer i medlemsstaterna. Konvergensen mellan medlemsstaternas ekonomier och tillväxt kommer nog till snarare genom sund konkurrens mellan medlemsstaterna och marknadstillträde inom unionen, än genom harmoniserad utbildningspolitik och användningen av strukturfonder.

För 2015 föreslår kommissionen också att ett helhetsgrepp om EU:s ekonomi tas med hjälp av tre huvudlinjer: stimulans till investeringar, en förnyad vilja till strukturreformer och en ansvarsfull finanspolitik. Vi ifrågasätter nyttan med detta och menar att de problem som finns i respektive medlemsstat behöver lösas på nationell nivå för att ge bäst effekt. Vi är kritiska till att stora delar av makten över det finansiella livet kommit att hamna på federal nivå och att unionen går mot alltmer överstatlighet.

Den europeiska planeringsterminen

Vi ser hur den europeiska planeringsterminen breder ut sig trots att kommissionen talar om att den ska bli smalare och mer effektiv. Från att ha varit ett i huvudsak makroekonomiskt verktyg inkluderar planeringsterminen numera även rättspolitiska och sociala frågor som förvisso anknyter till finanspolitiska utgifter men som knappast förväntades ingå i kommissionens granskning från början. Kommissionen har tagit den förstärkta ekonomiska styrningen till inräkning för att ge rekommendationer på områden som socialpolitik, och den europeiska planeringsterminen har på kort tid utvecklats till att bli ett av de starkaste verktyg EU har för att påverka medlemsstaterna. Vi anser att regeringen snarast bör verka för att planeringsterminen endast ska omfatta de länder som omfattas av stödprogram eller ingår i eurogruppen.

De nationella reformprogrammen

De nationella reformprogrammen är en av de avgörande bitarna för EU när det gäller att utöva inflytande över en medlemsstats finanspolitik. När kommissionen gör analyser av medlemsstaternas ekonomi beaktas inte bara programmens relevans för hållbarheten i finanspolitiken utan också i vilken mån EU:s regler och riktlinjer har iakttagits. För att medborgarna och de partier som är EU-skeptiska ska kunna ta del av och bilda opinion om hur EU påverkar med-

lemsstaterna och vilka krav EU bör ställa på en medlemsstat, är det av avgörande vikt att regeringens förslag till nationellt reformprogram tillställs riksdagen i en särskild skrivelse.

Ekonomiska och monetära unionen

Vi är skeptiska till fördragsändringen som ligger till grund för att ESM ska ersätta EFSM och EFSF och därefter fungera som permanent stabilitetsmekanism för euroländerna. Fördragsändringen berör huvudsakligen EMU-området, men relevansen för Sveriges del bör likväl framhållas. Sverige har i enlighet med nuvarande förordning och i enlighet med Sveriges medlemskap i EU en formell och legal skyldighet att gå med i det tredje steget i EMU och införa euron som valuta. Till skillnad från exempelvis Storbritannien och Danmark har vi inget formellt undantag från detta. Det rimliga för svensk del i nuläget är att Sverige förhandlar fram ett formellt undantag från att införa euron som valuta.

Tillsyn över kreditvärderingsinstitut

I dag är Finansinspektionen (FI) övergripande behörig myndighet för tillsynen över de finansiella marknaderna i Sverige. Regeringen avser nu att bryta denna praxis och förflytta delar av den kompetens och de befogenheter som i dag ligger under FI till motsvarande myndighet på federal EU-nivå, och i stället låta Esmå ta över verksamheten. Den befogenhet som berörs avser tillsynen över kreditvärderingsinstitut.

Vår uppfattning är att vissa standardiseringar av regelverk som syftar till att underlätta handeln på den inre marknaden i vissa fall mycket väl kan vara av godo. I detta specifika fall rör det sig dock inte bara om en standardisering av regelverk och förordningar, utan om en regelrätt maktförskjutning från en svensk myndighet under regeringens kontroll till motsvarande myndighet på EU-nivå – bortom regeringens kontroll. Den typen av maktförskjutning vänder vi oss emot huvudsakligen av principiella skäl, då vi ser ett egenvärde i att makten och kontrollen över det offentliga Sverige ligger under regeringen och riksdagen samt – inte minst – ytterst under det svenska folket. Med anledning av vad som anförts ovan menar vi att FI inte ska fråntas några befogenheter på det berörda området.

Skatt på finansiella transaktioner

Frågan om en internationell skatt på finansiella transaktioner (FTT) är relevant ur minst två aspekter. Dels är skattepolitiken en nationell angelägenhet, dels skulle en sådan skatt resultera i kapitalflykt till andra finanscentrum utanför EU och i förlängningen minska hela EU:s BNP. En sådan skatt kan i princip endast införas globalt, eller inte alls. Vi vänder oss därför emot den föreslagna skatten. Vi är även starkt skeptiska till att koordinera vissa punktskatter på EU-nivå. Punktskatter syftar huvudsakligen till att uppnå vissa mål på exempelvis

miljö- eller folkhälsoområdet. Dessa mål är en nationell angelägenhet och ska formuleras av Sveriges riksdag och i förlängningen av det svenska folket. Det innebär även att riksdagen måste sitta på verktygen för att uppnå dem. Det ovanstående bör ges regeringen till känna.

EU:s budget

Vi vänder oss emot den snedvridning som råder inom unionen där vissa länder står för de finansiella tillgångarna och andra länder i stort tar emot pengar utan motkrav. Sveriges EU-avgift uppgick 2014 till 41,5 miljoner kronor, och återflödet från EU:s budget uppgick till endast 12,2 miljoner kronor. Denna mellanskillnad på över 29 miljoner kronor är något som aldrig kommer de svenska skattebetalarna till del, vilket är upprörande.

Ställningstagande

Med anledning av det som anförts ovan anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2014/15:3044 av Julia Kronlid och Björn Söder (båda SD) yrkandena 3–5, 27–29 och 32.

Särskilt yttrande

Håkan Svenneling (V) anför:

Orsakerna till den ekonomiska krisen i EU är komplexa och sammanflätade men har samtidigt avslöjat betydande brister i det finansiella systemet. Eurokrisen är en strukturell kris som har sin grund i att valutaunionen låser fast länderna i en gemensam penning- och valutapolitik, samtidigt som de saknar nationella centralbanker som kan agera som långgivare i sista instans. Detta har lett till budgetunderskott och akuta statsfinansiella problem i en del länder i form av kraftigt stigande räntor på deras statsobligationer. Den förda politiken har alltså snarast förlängt och fördjupat den ekonomiska krisen och den har hanteras över huvudet på dem vars liv påtagligt påverkas av de beslut som fattas. I de flesta av de berörda länderna fick medborgarna inte fatta beslut om huruvida de skulle vara med i EMU, men de får nu betala priset. Därför är inte en ökad överstatlighet lösningen.

Krisen visar en brist på demokratisk legitimitet när det gäller EU- och EMU-länderna. En bankunion riskerar att förstärka EU:s makt på medlemsstaternas bekostnad. Jag anser att det behövs betydligt kraftigare åtgärder för att trygga den finansiella stabiliteten. En sådan åtgärd är att införa en lag om bankdelning som separerar traditionell bankverksamhet från spekulativ invest- mentverksamhet, vilket föreslås i den s.k. Liikanenrapporten som tyvärr verkar ha hamnat längre ned på den politiska dagordningen bl.a. på grund av motstånd från den svenska regeringen.

Jag anser att någon form av beskattning av finanssektorn är önskvärd. Finanskrisen har resulterat i stora kostnader för medborgare och statskassor runt om i världen. Samtidigt är finansbranschen underbeskattad, varför frågan om en bättre beskattning av finanssektorn är viktig även av detta skäl. Oavsett utformningen av en sådan skatt ska intäkterna ovillkorligen gå till respektive stat.

Vänsterpartiet anser att EU:s budget bör minskas kraftigt. Vi motsätter oss generellt förslag som ökar EU:s makt. På områden där det är möjligt att flytta fram positionerna för en progressiv politik måste en bedömning göras från fall till fall om fördelarna överväger riskerna med att ytterligare politikområden förs till EU-nivå. Vi anser vidare att Sverige bör omförhandla sitt avtal med EU där en av utgångspunkterna bör vara att få lämna EU:s gemensamma jordbrukspolitik för att bygga upp en nationell politik inom det området.

En folkomröstning bestämde 2003 att Sverige inte skulle vara med i EMU. Det är därför rimligt att regeringen ser till att få till stånd ett undantag för Sverige att införa euron i likhet med de som Storbritannien och Danmark har.

Jag tar avstånd från de avsteg från nationell bestämmanderätt över finanspolitiken som kommissionens förslag om förstärkt samordning och styrning av den ekonomiska politiken innebär och som det kommer till uttryck i den s.k. sexpacken inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Priset för

den förda krishanteringen är att krisen blir allt djupare som social, demokratisk och politisk kris.